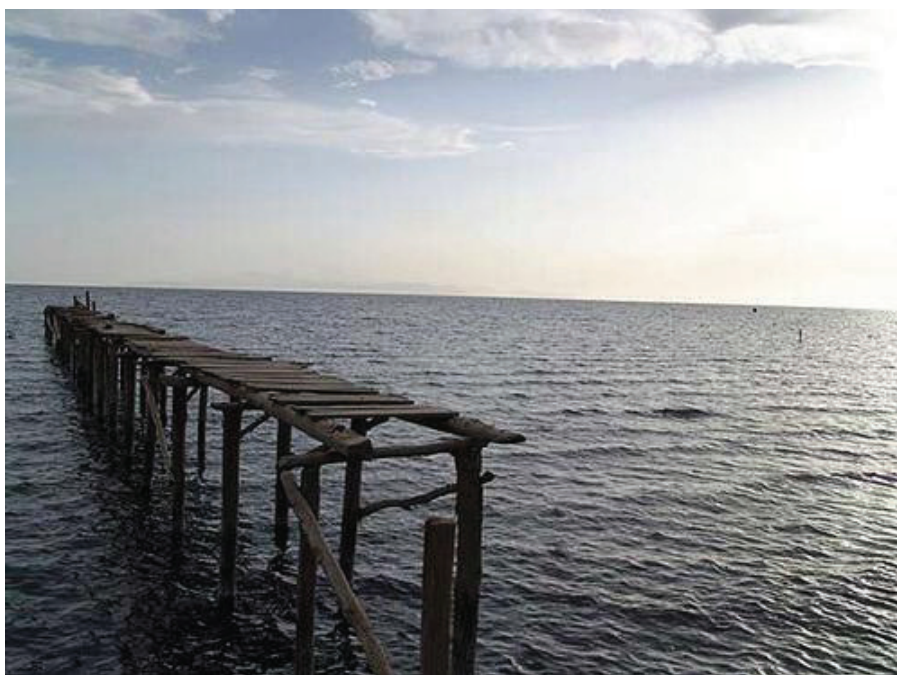

اهمیت و ساختار زمین شناسی و تکتونیکی دریاچه ارومیه ، علت و خطرات ناشی از خشکی آن

شهرام میری کلانیکي کارشناس ارشد زلزله شناسی و متخصص اکتشافات زیرزمینی

دریاچه ارومیه در شمال غرب فلات ایران قرار گرفته است. ارتفاع آب این دریاچه از سطح آب دریاچه های آزاد 1300 متر است. دریاچه ارومیه بزرگترین دریاچه ایران و دومین دریاچه آب شور دنیا به شمار می رود و یکی از زیستگاه های طبیعی مهم در شمال غرب ایران می باشد. این دریاچه از نظر داشتن مواد معدنی گوناگون یکی از کمیاب ترین منابع طبیعی است که متأسفانه با خطر جدی خشک شدن مواجه شده است.

از دیدگاه زمین شناسی این حوضه حاصل عملکرد سامانه های گسل های فشاری مانند گسل تبریز و زرينه رود است که در سیستم آبرگیری آن نقش اساسی داشته اند. زمان پیدایش این دریاچه به دوران سوم زمین شناسی (سنوزوئیک) مربوط است و از نظر زمین ساخت صفحه ای (تکتونیکی) دریاچه ارومیه یکی از انواع دریاچه های تکتونیک ژئوسنکلینالی است که بر اثر فشارهای داخلی و حرکات پوسته زمین بوجود آمده است. ژئوسنکلینال از نظر لغوی به معنای زمین ناودیسی است و امروزه ژئوسنکلینال به حوزه رسوبی وسیع به حالت کمر بند طویل و بزرگ با چینه های ضخیم اطلاق می گردد که در اثر فرونشست بخشی از پوسته زمین بین نواحی استوار و مقاوم تشکیل گردیده است. با حرکات فشاری پلیت ها و سرزمین های باثبات رسوباتش چین خورده و ایجاد کمر بند ها و ساختمانهای سلسله جبال را مینماید. بنابر این از نگاه زمین ساخت صفحه ای دریاچه ارومیه در قسمتی از پهنه خرد شده بین صفحه های عربستان و ایران و ریز صفحه های ایران و ترکیه قرار گرفته و می توان آن را نوعی دریاچه زمین شناختی دانست که کوههای بلندی آن را در بر گرفته است.

اختصاص 90 درصد منابع آبی منطقه به بخش کشاورزی و تبخیر زیاد در پی گرم شدن هوا ، برداشت غیر مجاز از آب های زیرزمینی در پی حفر چاههای عمیق ، کمبود چندین ساله بارش برف و باران ، سوء مدیریت مسئولین و ارگانهای مرتبط در نحوه استفاده از آب رودخانه های این حوزه و تاثیرگذارترین عامل تعیین کننده بر ایجاد چنین وضعی روند احداث بی سابقه سدسازی با اهداف سیاسی و امنیتی و نحوه بهره برداری از سد های موجود در حوضه آبریز در سالهای اخیر و بی اعتنایی به تدابیر لازم از سوی مسئولین حاکم در جهت نجات از خشکی من جمله عدم توافق فوریت طرح انتقال آب به دریاچه ارومیه از سوی مجلس شورای اسلامی در مرداد 1390 را می توان از عوامل اصلی خشکی دریاچه ارومیه به حساب آورد. که متأسفانه خشک شدن این دریاچه باعث تبدیل هوای معتدل منطقه به هوای گرمسیری با باد های نمکی شده و باعث صدمات غیر قابل جبران خواهد شد.

